

Kertomus argumenttina

FT Laura Karttunen (Tampereen yliopisto)

Äidinkielen opetuksen foorumi 2.8.2018

Kertomus ja syyt sen kertomiseen

- Kertomus on kielellinen (semioottinen) esitys **tapahtumasarjasta**, joka on kertojalle **merkityksellinen**.
- Tapahtumista kerrotaan, koska ne ovat **poikkeuksellisia**, harvinaisia ja/tai merkitsevät kertojalle paljon **tunnetasolla**.
- Arjen vuorovaikutuksessa kertomus voidaan kertoa **sen itsensä vuoksi** (anekdootti)
 - Epätavallisuus, normien vastaisuus
 - Hauska, jännittävä, taidokkaasti kerrottu
- Tai: jos halutaan **vakuuttaa kuulija** jostakin omasta kannasta (mielipide, uskomus, arvostelma)

Törkeää käytöstä bussikuskilta

(Aamulehti 27.9.2017)

1 Jouduin todistamaan tiistaina 26.9. tilannetta, jota en olisi uskonut voivan tapahtua.

2 MATKUSTIN bussilla Kangasalta Tampereelle. Sairaalan pysäkiltä bussiin olisi halunnut nousta espanjalainen mies pyörätuolissa istuvan täysin liikuntakyvyttömän miehen kanssa. Kuljettaja ei avannut ovia, vaikka näki tilanteen selvästi. Korotin ääneni ja pyysin kuljettajaa avaamaan ovet ja laskemaan rampin.

3 ”Ei käy, liuska on rikki”, tuli vastaus.

4 En tyytynyt tähän, sillä tiesin, että liuska avautuu myös manuaalisesti. Pyysin kuljettajaa avaamaan liuskan käsin. Kuski harppoi kiukusta puhisten luoksemme ja karjui sanoja, joita en tässä alennu toistamaan. **5** Ympärillä olevat ihmiset olivat järkyttyneitä ja lupasin viedä asian eteenpäin. **6** Espanjalainen mies kertoi, että jo kolme bussia oli samana aamuna kieltäytynyt ottamasta heitä kyytiin ja sama tilanne toistuu viikoittain.

7 Tuntuu uskomattomalta, että ne jotka eniten bussia tarvitsevat, eivät sinne pääse. Ja jos armosta sattuvat pääsemään, saavat kuulla kunniansa.

8 Olen ilmoittanut asiasta Tampereen liikennelaitokselle ja toivon ettei kukaan joudu enää Tampereella kokemaan vastaavaa.

9 SINULLE kuljettaja haluan vielä jakaa lauseen, jonka tuo espanjalainen mies sanoi hyvästellessämme: ”One day I need you and another day You need me.”

10 Ollaan ihmisiksi. Bussissakin.

(Eva Wäljas, Tampere)

Kertomuksen rakenne

William Labov: *Language in the Inner City* (1972)

- **Tiivistelmä:** Jouduin todistamaan tiistaina 26.9. tilannetta, jota en olisi uskonut voivan tapahtua.
- **Taustoitus:** MATKUSTIN bussilla Kangasalta Tampereelle.
- **Tapahtumasarja:** 2-4
- **Arviointi:** Ympärillä olevat ihmiset olivat järkyttyneitä ja lupasin viedä asian eteenpäin, 5-7
- **Ratkaisu:** Olen ilmoittanut asiasta Tampereen liikennelaitokselle ja toivon ettei kukaan joudu enää Tampereella kokemaan vastaavaa.
- **Loppukaneetti:** 9-10

Miksi/miten kertomus vaikuttaa?

- Konkreettinen tilanne; kehollinen eläytyminen
- Millaista on olla tuo henkilö tuossa tilanteessa
 - Konkreettiset yksityiskohdat (pyörätuoli, ramppi)
 - Tilat, kehon säiliöt (bussi)
- Vuorosanat, kohtaukset
 - Korotin ääneni ja pyysin kuljettajaa avaamaan ovet ja laskemaan rampin.
 - ”Ei käy, liuska on rikki”, tuli vastaus.
 - Kuski harppoi kiukusta puhisten luoksemme ja karjui sanoja, joita en tässä alennu toistamaan.
 - Espanjalainen mies kertoi, että...

Kertomus, tunne, moraalinen varmuus

- Julkilausuttu sanoma:
 - ”Ollaan ihmisiksi. Bussissakin.”
- Kertomuksen performatiivisesti välittämä sanoma:
 - ”Röyhkeää käytöstä bussikuskilta”
- Henkilöiden kerronnallinen asemointi
 - Sankarit ja vastustajat, auttajat tai sivustakatsojat, aktiiviset ja passiiviset.

Ravintolan työntekijän vapaana kuljeskellut pitbull retuutti Hilppavillakoiran hengiltä Helsingin Hernesaassa – ”Tuli hiljaa takaapäin ja puri suoraan niskaan kiinni”

”Se oli täysin saalistus”, villakoiran omistaja kuvaa.

13-vuotias toyvillakoira Hilppa (oik.) menehtyi raa'alla tavalla Helsingin Hernesaaren rannan ravintolamaailman porteilla keskiviikkona, kun pitbull-tyyppinen koira hyökkäsi sen kimppuun. Kuvassa vasemmalla perheen toinen koira, joka ei keskiviikkona ollut paikalla. (KUVA: VIIVI HOLOPAISEN KOTIALBUMI)